

TANÁCS

A Tanács következtetései az éghajlatváltozásra tekintettel szükséges polgári védelmi intézkedésekről

(2022/C 322/02)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

figyelembe véve a következőket:

I. BEVEZETÉS

1. EMLÉKEZTETVE ARRA, hogy az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó menetrendjében foglalt fenntartható fejlődési célok, az éghajlatváltozásról szóló Párizsi Megállapodás, valamint a 2015–2030-as időszakra szóló sendai katasztrófakockázat-csökkentési keret célja az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó katasztrófakockázatok csökkentése;
2. TEKINTETTEL az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 196. cikkére, amely ösztönzi a tagállamok közötti együttműködést a katasztrófák kezelése terén, valamint az EUMSZ 222. cikkére, amelynek értelmében az Unió és tagállamai a szolidaritás szellemében lépnek fel, ha egy tagállam katasztrófa áldozatává válik;
3. FIGYELEMBE VÉVE, hogy az Unió a zöld megállapodás keretében kifejezetten prioritásként nevezte meg a zöld átállást és a biológiai sokféleség védelmét, továbbá figyelembe véve az (EU) 2021/1119 rendeletben említett klímasemlegességi célkitűzést, valamint a helyreállítási csomag által támogatott, egy olyan zöldebb és reziliensebb Európa megvalósítására irányuló projektet, amely jobban fel van készülve arra, hogy szembenézzon a jövő kihívásaival, többek között külső tevékenysége keretében is;
4. HANGSÚLYOZVA, hogy a 2001-ben létrejött, és 2013-ban, 2019-ben és 2021-ben megerősített uniós polgári védelmi mechanizmus (UCPM) egyre nagyobb szerepet játszik a természeti és ember okozta katasztrófákra való európai reagálás terén, hogy az UCPM közelmúltbeli módosítása aktuális és előrettekintő forgatókönyveken alapuló katasztrófavédelmi rezilienciacélokat határoz meg, valamint hogy az UCPM hozzájárul az éghajlatváltozással és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos átfogó uniós finanszírozási célok eléréséhez;
5. EMLÉKEZTETVE a katasztrófavédelemmel kapcsolatos felvilágosításról szóló, 2009. június 4-i tanácsi következtetésekre, az EU-n belüli katasztrófamegelőzés közösségi keretéről szóló, 2009. november 30-i tanácsi következtetésekre, valamint „Az önkéntes tevékenységek szerepe a szociálpolitikában” című, 2011. október 3-i tanácsi következtetésekre, mely utóbbi hangsúlyozza, hogy az önkéntes tevékenységek mind az önkéntesnek, mind a közösségeknek és a társadalom egészének a javára szolgálnak; az európai Szolidaritási Testület 2018-as létrehozására; a civil társadalomnak és a polgároknak a biztonság és a reziliencia megerősítésében játszott fontos szerepére; továbbá az ifjúság európai évével (2022) összefüggésben tett uniós kötelezettségvállalásokra;
6. EMLÉKEZTETVE „Az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens Unió létrehozása – Az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó új uniós stratégia” című, 2021. június 3-i, valamint a jövőbeli válságok vonatkozásában a felkészültség, a reagálási képesség és a reziliencia megerősítéséről szóló, 2021. november 23-i tanácsi következtetésekre;
7. MEGÁLLAPÍTVA, hogy az éghajlatváltozás hatásai jól láthatóak, és hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos szélsőséges események egyre gyakoribbá, intenzívebbé és tartósabbá válnak, ezáltal növelik az emberi, anyagi és természeti veszteségek bekövetkezésének kockázatát, ami pedig nyilvánvalóvá teszi, hogy e téren szükség van a tagállami fellépésre;
8. TUDOMÁSUL VÉVE az ENSZ Éghajlatváltozási Kormányközi Testülete által készített, az éghajlatváltozásra, annak következményeire és a lehetséges jövőbeli kockázatokra vonatkozó tudományos értékeléseket, valamint a Testület által kidolgozott, az alkalmazkodást és a hatások mérséklését célzó lehetőségeket;

9. TUDOMÁSUL VÉVE, hogy az európai lakosság, illetve területek sokféleségükből adódóan kiszolgáltatottak, különös tekintettel a Földközi-tenger medencéjére, a hegyvidéki és erdőterületekre, az árterekre, a tengerekre, a part menti és a szigeti területekre, az északi-sarkvidéki területekre és a legkülső régiókra, valamint a városi területekre;
10. MEGJEGYZEVE, hogy az éghajlatváltozás hatásainak kezelésére és a reziliencia megerősítésére szolgáló uniós külpolitikai eszközök egyikeként jelentős szerepet töltenek be az Unió makroregionális stratégiái;

II. AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA

1. ÚJÓLAG MEGERŐSÍTI a szolidaritás elvének alkalmazását az éghajlatváltozás nyomán az Unióban és világszerte jelentkező kihívások kezelése terén;
2. EMLÉKEZTET ARRRA, hogy saját lakosságuk, a környezet és a tulajdon, ezen belül a kulturális örökség védelme elsősorban a tagállamok felelőssége;
3. HANGSÚLYOZZA a lakossági és az önkéntes részvétel szerepét, amelyek – amint arra a Tanács a fent említett, 2011. október 3-i következtetésekben már rámutatott – elősegítik az aktív polgári szerepvállalást, illetve erősítik a demokráciát és a társadalmi kohéziót, és ezáltal hozzájárulnak az Európai Unió alapvető értékeinek és alapelveinek érvényesítéséhez, továbbá a polgári védelem területén meglévő rezilienciához;
4. ÚGY VÉLI, hogy az éghajlatváltozás következtében a tagállamoknak és az uniós intézményeknek fel kell készülniük a nagy léptékű, több ágazatot érintő és határokon átnyúló olyan katasztrófák kezelésére, amelyek lépcsőzetes jellegű hatásokkal járnak, és egyidejűleg, illetve gyakrabban fordulhatnak elő mind az Unión belül, mind azon kívül, és amelyek következményei súlyosan érinthetik az emberek életét és tevékenységeit, valamint a biológiai sokféleséget;
5. MEGJEGYZI, hogy az Uniónak koherensebb és proaktívabb rendszerszintű megközelítést kell kialakítania annak érdekében, hogy a katasztrófavédelmi ciklus valamennyi szakaszában – azaz a megelőzési, a felkészültségi, a reagálási és a helyreállítási szakaszban is – fokozni tudja az éghajlatváltozás következményeivel szembeni rezilienciát;
6. HANGSÚLYOZZA az ismeretek, a know-how és az innováció, valamint a tagállamok és a Bizottság által levont tanulságok megosztásának és összevonásának fontosságát;
7. ELISMERI, hogy a tagállamok és az európai intézmények által az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodással összefüggésben, az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó uniós stratégia keretében hozott intézkedéseket úgy kell kialakítani, hogy azok kiegészítsék a katasztrófa kockázat-kezelés terén tett uniós erőfeszítéseket;
8. HANGSÚLYOZZA annak fontosságát, hogy elegendő nemzetközileg bevethető kapacitás álljon rendelkezésre a tagállamokon belül, valamint hogy álljon rendelkezésre egy európai polgári védelmi eszköztár és stratégiai európai tartalékkapacitás (rescEU), amelyek készek gyorsan és hatékonyan reagálni az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó katasztrófákra, amennyiben a veszélyhelyzet nagyságrendje meghaladja egy adott ország önálló reagálási képességeit;
9. MEGJEGYZI, hogy az UCPM jelentős szerepet játszik a katasztrófavédelemben, megerősíti az uniós partnerségeket, és hozzájárul a polgári védelem európai kultúrájához;
10. FELKÉRI a tagállamokat, hogy:
 - a) **vegyék figyelembe** az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatokat a katasztrófavédelmi ciklus során, például használják ki a Bizottság és az Európai Környezetvédelmi Ügynökség által közösen létrehozott eszközöket, többek között a Climate-ADAPT platformot;

- b) **mozdítsák elő** az arra irányuló munkát és kutatást, hogy miként lehetne áttekinteni az éghajlatváltozás hatásait és beépíteni azokat a katasztrófakockázat-kezelési rendszereikbe; az ilyen munkát és kutatást integrálják az uniós polgári védelmi mechanizmusról szóló 1313/2013/EU határozat 6. cikkében előírtak szerinti tagállami nemzeti kockázatértékelésbe, a kockázatkezelési képesség értékelésének továbbfejlesztésébe és a katasztrófakockázat-kezelési tervezés javításába;
- c) **támogassák és fogják össze** a kutatást és az innovációt a nemzeti polgári védelmi kapacitásoknak az éghajlatváltozással összefüggésben történő javítása érdekében, különösen az uniós polgári védelmi tudáshálózaton (a továbbiakban: a tudáshálózat) keresztül, valamint ennek keretében a kiválósági központokon, az egyetemeken, a kutatókon és a tematikus közösségeken vagy a szakértői központokon keresztül;
- d) az éghajlatváltozással összefüggésben **ösztönözzék** a polgári védelem területén a kutatásba és az innovációba történő beruházásokat, és vegyék igénybe a vonatkozó európai finanszírozást;
- e) **dolgozzanak ki** olyan megfelelő megelőzési és felkészültségi intézkedéseket – beleértve az elegendő kapacitás rendelkezésre állásának biztosítását is –, amelyek az éghajlatváltozásból eredő kockázatokra, például az erdőtüzekre és az áradásokra irányulnak, mivel mindkettő növekvő kockázatot jelent az uniós polgárok számára;
- f) e tekintetben **folytassák** az európai polgári védelmi eszköztár és a rescEU-képességek fejlesztését többek között az 1313/2013/EU határozat 10. cikkében előírt aktuális és előrettekintő foratókönyvek alapján, figyelembe véve – különösen a légi erdőtüzoltásra, a vegyi, a biológiai, a radiológiai és a nukleáris incidensekre, a sürgősségi orvosi ellátásra, valamint a közlekedésre, a szállításra és a menedékhelyekre kiterjedően – a már azonosított és az újonnan felmerülő kockázatokat, valamint az uniós szintű képességek és hiányosságok összességét;
- g) **tegyék** környezetbarátabbá és fenntarthatóbbá a polgári védelmi műveleteket a katasztrófavédelmi ciklus valamennyi szakaszában, továbbá mozgassák elő a kutatást, az innovációt és a tudásmegosztást;
- h) az UCPM keretében történő segítségnyújtás során **vegyék** figyelembe a környezeti hatásokat és az éghajlatváltozás hatásait, mégpedig úgy, hogy adott esetben vonják össze az erőforrásokat;
- i) **támogassák** az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatoknak kitett lakosság felkészültségét és rezilienciáját olyan konkrét tájékoztatás, oktatás, képzés és gyakorlatok révén, amelyek nemzeti és szubnacionális szintekre, sőt akár a határokon átnyúló dimenzióra is kiterjedhetnek, különös figyelmet fordítva a sajátos sebezhetőségeknek kitett személyekre;
- j) **erősítsék meg** az önkéntes szervezeteket a polgári védelem szerves részeként;
- k) **vegyék fontolóra, hogy** e tekintetben – adott esetben és a helyi hatóságokkal koordinálva – spontán kezdeményezéseket **építsenek be** a reagálási műveletekbe;
- l) **helyezzenek hangsúlyt** a polgárok saját biztonságukhoz és rezilienciájukhoz való hozzájárulásának a fontosságára, és ösztönözzenek minden olyan kezdeményezést, amelynek célja a polgárok önkéntes katasztrófa-reagálási fellépésekben és intézkedésekben való aktív részvételének a nagyra értékelése, elismerése és előmozdítása, adott esetben jogi kereteken keresztül is;
- m) **vegyék figyelembe** a fiatalok e tekintetben betöltött sajátos szerepét;
- n) **támogassák** azokat a polgárokat, akik saját biztonságuk és rezilienciájuk érdekében cselekedve vagy a polgári védelemhez hozzájáruló nemzeti vagy helyi polgári struktúrák tagjaként aktívan közreműködnek, a következő három dimenzióon keresztül:
- riasztás: a különböző intézmények szerepének és felelősségi körének tisztázása az érintett személyeknek szóló célzott riasztások – akár korszerű információs és kommunikációs technológiák felhasználásával történő – kiadása terén;
 - tájékoztatás: a nyilvánosság figyelmének felhívása az ezzel járó kockázatokra, különösen az éghajlatváltozás hatásainak leginkább kitett területeken, többek között önkéntes alapon közérdekű információk terjesztése és képzési tevékenységek szervezése révén;

- iii. mozgósítás: a kockázatmegelőzési kezdeményezésekben, a katasztrófareagálásban és az elsősegély-képzésben részt vevő polgári hálózatok, egyesületek és önkéntesek ösztönzése;
- o) **vegyék figyelembe** a hosszúra nyúló veszélyhelyzetek jelentőségét és azokat a növekvő kockázatokat, amelyeket az ilyen helyzetek nemzeti és európai szinten a polgári védelmi rendszerekre jelenthetnek;
- p) **vegyék tekintetbe** az éghajlatváltozás hatásait a nemzetközi polgári védelmi intézkedések során azáltal, hogy megerősítik az együttműködést és támogatják a katasztrófavédelmet és a válságkezelést;
11. FELKÉRI a Bizottságot, hogy:
- a) az éghajlatváltozás hatásainak a tagállamok nemzeti kockázatértékelési jelentései alapján történő figyelembevételével **a továbbiakban is frissítse** rendszeresen „azon természeti és ember által előidézett katasztrófák kockázatainak (...) ágazatközi áttekintését, (...) amelyek az Uniót fenyegethetik”;
- b) **biztosítsa**, hogy az éghajlatváltozás hatásait a katasztrófavédelmi ciklus során szisztematikusan figyelembe vegyék;
- c) **biztosítsa**, hogy az UCPM oly módon vegye figyelembe a katasztrófák sokféleségét, hogy egyszerre tudjon reagálni és alkalmazkodni, és lehetőség szerint proaktív is legyen;
- d) **erősítse meg** a környezetvédelemmel és az éghajlatváltozással foglalkozó szakértők rendelkezésre állását abból a célból, hogy bevethessék őket az UCPM keretében;
- e) **mozdítsa elő** az UCPM és más uniós válságkezelési mechanizmusok egymást kiegészítő jellegét;
- f) **támogassa** a polgári védelem területén folytatott kutatást és innovációt, nevezetesen a rendelkezésre álló ismeretek jegyzékének összeállítása, továbbá a tudáshálózat, a katasztrófakockázat-kezelési tudásközpont és az e kereten belül létrehozható kiválósági központok, valamint a nemzetközi szervezetek által fenntartott központok gazdagítása révén;
- g) **erősítse meg** és igazítsa ki a közös veszélyhelyzeti kommunikációs és tájékoztatási rendszer, az európai aszálymegfigyelő központ, az európai árvíz-előrejelző rendszer, az európai erdőtüz-információs rendszer, valamint a Galileo, a Kopernikusz és az uniós állami műholdas kommunikációs programok keretében rendelkezésre álló, a katasztrófavédelmet és a válságkezelést, valamint a döntéshozatalt támogató uniós eszközöket és platformokat;
- h) **javítsa** a Veszélyhelyzet-reagálási Koordinációs Központ előrejelzési és reagálási képességeit, különösen annak feltárásával, hogy miként lehetne jobban használni a technológiai innovációkat, többek között a mesterséges intelligenciát és a rendelkezésre álló adatforrásokat a szélsőséges éghajlati kockázatok észlelése és előrejelzése érdekében;
- i) **mozdítson elő** környezetbarátabb és fenntarthatóbb európai polgári védelmi műveleteket azáltal, hogy támogatja a kutatást és az innovációt, áttekintést nyújt a jelenlegi helyzetről, és iránymutatásokat dolgoz ki az e területen alkalmazott bevált gyakorlatokról;
- j) **fokozottan segítse elő** a civil társadalom részvételét az éghajlatváltozás megelőzésében és az arra való operatív reagálásban azáltal, hogy támogatja a polgárok saját biztonságukhoz és rezilienciájukhoz való hozzájárulását, és a nemzeti vagy szubnacionális hatóságokkal koordinálva előmozdítja az önkéntes alapú katasztrófareagálási kezdeményezéseket, többek között európai díjak révén;
- k) **dolgozzon ki** képzési programokat és gyakorlatokat a környezeti és az éghajlattal kapcsolatos katasztrófákkal szembeni védelem terén, többek között az uniós képzési program keretében, és ösztönözze, hogy az UCPM keretében történő bevetés céljából szakértelem álljon rendelkezésre;
- l) **vizsgálja meg** az éghajlatváltozás kérdését a nemzetközi polgári védelmi intézkedések összefüggésében, és e célból többek között mozgítsa elő a tapasztalatoknak és a bevált gyakorlatoknak – például a nyugat-balkáni partnerekkel és az európai szomszédságpolitika keretébe tartozó partnerekkel való – cseréjét;
12. FELKÉRI a Bizottságot, hogy az uniós polgári védelmi mechanizmusról szóló háromévenkénti jelentései keretében számoljon be a Tanácsnak az elért eredményekről, a tagállamokat pedig felszólítja, hogy segítsék a Bizottságot e feladat elvégzésében.
-